

Cauza C-155/20

Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție

Data depunerii:

31 martie 2020

Instanța de trimitere:

Landgericht Ravensburg (Germania)

Data deciziei de trimitere:

5 martie 2020

Reclamanți și pârâți în cadrul acțiunii reconvenționale:

RT

SV

BC

Pârâte și reclamante în cadrul acțiunii reconvenționale:

Volkswagen Bank GmbH

Skoda Bank, sucursală a Volkswagen Bank GmbH

Obiectul procedurii principale

Contract de credit pentru consumatori – Drept de retragere – Informații care trebuie menționate – Directiva 2008/48/CE – Decăderea din dreptul de retragere – Abuz de drept

Obiectul și temeiul trimiterii preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebările preliminare

1. Articolul 10 alineatul (2) litera (l) din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE (denumită în continuare „Directiva 2008/48/CE”) a Consiliului trebuie să fie interpretat în sensul că, în contractul de credit:
 - a) trebuie menționată, ca valoare absolută, rata dobânzii de întârziere aplicabilă la încheierea contractului de credit sau, cel puțin, rata dobânzii de referință aplicabilă (în speță, rata dobânzii de bază, în conformitate cu articolul 247 din BGB [Codul civil]), din care este stabilită, printr-o majorare, rata dobânzii de întârziere aplicabilă (în speță, de cinci puncte procentuale, în conformitate cu articolul 288 alineatul 1 a doua teză din BGB [Codul civil])?
 - b) trebuie explicat în mod concret mecanismul de ajustare a ratei dobânzii de întârziere sau, cel puțin, trebuie să se facă trimitere la normele naționale care furnizează informații cu privire la ajustarea ratei dobânzii de întârziere (articolul 247 și articolul 288 alineatul 1 a doua teză din BGB [Codul civil])?
2. Articolul 10 alineatul (2) litera (r) din Directiva 2008/48/CE trebuie interpretat în sensul că în contractul de credit trebuie menționată o metodă de calcul concretă, inteligibilă pentru consumator, pentru stabilirea compensației aferente rambursării anticipate a creditului, astfel încât consumatorul să poată calcula, cel puțin cu aproximație, cuantumul compensației aferente rezilierii anticipate?
3. Articolul 10 alineatul (2) litera (s) din Directiva 2008/48/CE trebuie interpretat în sensul că:
 - a) trebuie menționate și drepturile de reziliere ale părților la contractul de credit prevăzute de dreptul național, în special dreptul de reziliere al împrumutatului pentru un motiv serios, în conformitate cu articolul 314 din BGB, în cazul contractelor de credit pe durată determinată?
 - b) [în cazul unui răspuns negativ la întrebarea de la litera a)] nu se opune unei reglementări naționale care face din menționarea unui drept național de reziliere specială o procedură care trebuie urmată în sensul articolului 10 alineatul (2) litera (s) din Directiva 2008/48/CE?

- c) în privința tuturor drepturilor de reziliere ale părților la contractul de credit, trebuie menționate termenul și forma prevăzute pentru notificarea de reziliere, în cazul exercitării dreptului de reziliere?
4. În ceea ce privește un contract de credit pentru consumatori, este exclusă invocarea de către creditor, în raport cu exercitarea dreptului de retragere al consumatorului în temeiul articolului 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48/CE, a excepției întemeiate pe decădere,
- a) în cazul în care una dintre mențiunile obligatorii prevăzute la articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48/CE nu figurează în mod corespunzător în contractul de credit și nici nu a fost transmisă ulterior în mod corespunzător și, prin urmare, termenul de retragere prevăzut la articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2008/48/CE nu a început?
- b) [în cazul unui răspuns negativ la întrebarea de la litera a)], în cazul în care decăderea este întemeiată în principal pe durata scursă de la încheierea contractului și/sau pe executarea integrală a contractului de către ambele părți la contract și/sau pe dispoziția creditorului cu privire la valoarea împrumutului recuperat sau pe restituirea garanțiilor pentru credit și/sau (în cazul unui contract de vânzare-cumpărare legat de contractul de credit) pe utilizarea sau pe cesiunea de către consumator a bunului finanțat, cu toate acestea, în perioada relevantă și la momentul survenirii împrejurărilor relevante, consumatorul nu a avut cunoștință – fără ca această neluare la cunoștință să-i fie imputabilă – de menținerea dreptului său de retragere, iar creditorul nu putea, la rândul său, să considere că consumatorul are cunoștință de acest drept?
5. În ceea ce privește un contract de credit pentru consumatori, este exclusă invocarea de către creditor, în raport cu exercitarea dreptului de retragere al consumatorului în temeiul articolului 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48/CE, a excepției întemeiate pe abuzul de drept
- a) în cazul în care una dintre mențiunile obligatorii prevăzute la articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48/CE nu figurează în mod corespunzător în contractul de credit și nici nu a fost transmisă ulterior în mod corespunzător și, prin urmare, termenul de retragere prevăzut la articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2008/48/CE nu a început să curgă?
- b) [în cazul unui răspuns negativ la întrebarea de la litera a)], în cazul în care exercitarea abuzivă a dreptului este întemeiată în

principal pe durata scursă de la încheierea contractului și/sau pe executarea integrală a contractului de către ambele părți la contract și/sau pe dispoziția creditorului cu privire la valoarea împrumutului recuperat sau pe restituirea garanțiilor pentru credit și/sau (în cazul unui contract de vânzare-cumpărare legat de contractul de credit) pe utilizarea sau pe cesiunea de către consumator a bunului finanțat și, cu toate acestea, în perioada relevantă și la momentul survenirii împrejurărilor relevante, consumatorul nu a avut cunoștință – fără ca această neluare la cunoștință să-i fie imputabilă – de menținerea dreptului său de retragere, iar creditorul nu putea, la rândul său, să considere că consumatorul are cunoștință de acest drept?

Dispoziții de drept comunitar invocate

Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului (JO 2008, L 133, p. 66, denumită în continuare „Directiva 2008/48”), în special articolul 10 alineatul (2) literele (l), (r) și (s)

Dispozițiile naționale invocate

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Legea de punere în aplicare a Codului civil, denumită în continuare „EGBGB”) – articolul 247 alineatele 3, 6 și 7

Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil, denumit în continuare „BGB”), în special articolele 242, 247, 288, 314, 355, 356b, 357, 357a, 358, 492 și 495

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 La originea procedurii preliminare C-155/20 se află trei proceduri conexe.
- 2 În cauza RT/Volkswagen Bank, reclamantul a încheiat cu Volkswagen Bank un contract de împrumut având ca obiect o valoare netă împrumutată de 11 257,14 euro, destinată cumpărării unui VW Passat pentru uz privat. Vânzătoarea autovehiculului a fost o reprezentanță auto din Ravensburg (Germania). Prețul de achiziție s-a ridicat la suma de 15 750 de euro. Reclamantul a plătit vânzătoarei un avans de 5 000 de euro și a finanțat suma rămasă de 10 750 de euro, precum și prima unică pentru o asigurare a datoriei restante – denumită în cererea de împrumut KSB (= Kreditschutzbrief, asigurare de protecție a creditului) – în cuantum de 507,14 euro, așadar un cuantum total de 11.257,14 euro, pentru împrumutul menționat anterior.

- 3 În pregătirea și încheierea contractului de împrumut, pârâta a utilizat serviciile vânzătoarei. În special, aceasta din urmă a acționat în calitate de intermediar de credit pentru pârâtă și a utilizat formularele de contract puse la dispoziție de către aceasta. În contractul de împrumut, s-a convenit ca solicitantul să ramburseze valoarea împrumutului în cuantum de 11 927,04 euro (valoarea netă împrumutată în cuantum de 11 257,14 euro, majorată cu dobânzi în cuantum de 669,9 euro) începând cu 15 ianuarie 2015, prin intermediul a 48 de rate lunare egale în cuantum de 248,48 euro fiecare. Reclamantul a plătit ratele convenite cu regularitate și a achitat integral împrumutul odată cu ultima rată, scadentă la 15 decembrie 2018.
- 4 Cu puțin timp înainte de executarea integrală a obligațiilor sale de plată care decurgeau din contractul de împrumut, reclamantul și-a retras, prin scrisoarea din 22 noiembrie 2018, declarația de voință privind încheierea contractului de împrumut. Acesta consideră că retragerea este valabilă, dat fiind că termenul de retragere nu ar fi început să curgă din cauza lipsei informațiilor obligatorii. Prin urmare, acesta solicită pârâtei rambursarea ratelor împrumutului plătite până atunci, precum și avansul plătit vânzătoarei, în schimbul restituirii vehiculului.
- 5 Pârâta consideră că acțiunea este nefondată, întrucât ar fi furnizat în mod corect reclamantului toate informațiile obligatorii, iar termenul de retragere ar fi expirat. În plus, pârâta invocă excepția întemeiată pe decădere și pe exercitarea nelegală a dreptului, întrucât dreptul de retragere nu ar avea ca scop sustragerea de la obligațiile contractuale după o lungă perioadă de la momentul încheierii contractului și după îndeplinirea necontestată a obligațiilor contractuale, precum și după revendicarea și utilizarea contraprestației.
- 6 Situația de fapt în cauza BC/Volkswagen Bank corespunde, în esență, celei din cauza RT/Volkswagen Bank, totuși cu următoarea diferență: și în această cauză, reclamanta a plătit cu regularitate ratele creditului și a achitat integral împrumutul odată cu ultima rată, scadentă la 1 mai 2018. Prin contractul de vânzare-cumpărare din 4 iunie 2018, aceasta și-a revândut vehiculul reprezentanței auto de la care îl achiziționase. Prin scrisoarea din 5 ianuarie 2019, acesta și-a retras declarația de voință privind încheierea contractului de credit.
- 7 În opinia reclamantei, ca urmare a retragerii din 5 ianuarie 2019, contractul de credit s-ar fi transformat într-un raport obligațional de restituire. În consecință, reclamanta solicită pârâtei rambursarea ratelor împrumutului care au fost plătite acesteia, precum și a avansului plătit vânzătoarei, cu deducerea prețului de revânzare. În plus, reclamanta pretinde rambursarea cheltuielilor sale extrajudiciare cu onorariile avocaților.
- 8 Pârâta consideră că acțiunea este nefondată, întrucât ar fi furnizat în mod corect reclamantei toate informațiile obligatorii, iar termenul de retragere ar fi expirat. Pârâta susține, în subsidiar, că exercitarea dreptului de retragere împiedică, în orice caz, excepția întemeiată pe decădere și pe exercitarea nelegală a dreptului, întrucât s-a așteptat în mod legitim ca reclamanta să nu mai utilizeze un eventual

drept de retragere, după ce aceasta din urmă a rambursat împrumutul la 1 mai 2018. În plus, pârâta își întemeiază excepția privind exercitarea nelegală a dreptului pe faptul că exercitarea dreptului de retragere trebuie considerată ca reprezentând un abuz de drept în pofida cesiunii prealabile a vehiculului către vânzătoarea inițială.

- 9 Cauza SV/Skoda Bank corespunde, în esență, cauzei BC/Volkswagen Bank, însă cu diferența că SV și-a achitat integral împrumutul prin ultima rată din 3 august 2016, dar și-a retras declarația de voință privind încheierea contractului de împrumut abia prin scrisoarea din 25 aprilie 2019, așadar cu aproape trei ani mai târziu.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 10 În această privință, se face trimitere, mai întâi, la punctele 7-44 din rezumatul cererii de decizie preliminară formulată în cauza C-33/20¹. Chiar dacă, în speță, a treia întrebare cuprinde trei părți și, în cauza C-33/20, două părți, întrebările 1-3 din cele două cereri de decizie preliminară sunt, în rest, identice, iar observațiile referitoare la întrebările 1-3 din cererea de decizie preliminară formulată în cauza C-155/20 corespund celor din cererea de decizie preliminară formulată în cauza C-33/20. În speță se adaugă și considerațiile instanței de trimitere cu privire la decăderea din dreptul de retragere și de exercitare abuzivă a dreptului de retragere.
- 11 În ceea ce privește întrebarea 4 literele a) și b), instanța de trimitere arată următoarele: chestiunea referitoare la condițiile în care un consumator este decăzut din exercitarea dreptului său de retragere în legătură cu un contract de credit de consum nu este soluționată în mod uniform în jurisprudența și în doctrina națională. Potrivit instanței de trimitere, este important să se stabilească principiile juridice aplicabile, conform dreptului Uniunii, excepției întemeiate pe decăderea din dreptul de retragere.
- 12 Aceasta se referă la Ordonanța din 27 noiembrie 2007, Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret și Akar/Comisia, C-163/07 P, EU:C:2007:717, punctul 36, în care Curtea de Justiție a statuat că nu poate fi invocat un termen de decădere împotriva titularului unui drept atunci când, în percepția unui justițiabil de bună-credință și care dă dovadă de întreaga diligență cerută unui operator normal informat, s-a putut crea o confuzie admisibilă, și la jurisprudența constantă potrivit căreia titularul obligației nu poate în mod valabil să invoce motive de securitate juridică pentru a remedia o situație cauzată de propria neîndeplinire a obligației de a se conforma cerinței, care rezultă din dreptul Uniunii, de informare a titularului dreptului cu privire la dreptul acestuia de a rezilia contractul sau de a se retrage din contract (Hotărârea din 19 decembrie 2013, Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, punctul 30).

¹ Disponibil pe serverul T > DOCAFFC > 20 > 0033 > DE.

- 13 În plus, instanța de trimitere amintește principiul efectivității, de care trebuie să se țină seama în ceea ce privește problema decăderii. Nu trebuie ca ordinea juridică națională să fie de natură să facă imposibilă sau dificilă titularului dreptului exercitarea dreptului său. De asemenea, principiul efectivității s-ar putea opune recurgerii la norme naționale referitoare la buna-credință, în măsura în care aceste norme ar putea să nu coincidă cu cerințele dreptului Uniunii. Prin urmare, se ridică problema dacă, în cazul furnizării incorecte a informațiilor obligatorii prevăzute la articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48, mai poate fi avută în vedere invocarea excepției întemeiate pe decădere.
- 14 Cu toate acestea, chiar dacă s-ar admite, în principiu, excepția întemeiată pe decădere în cazul furnizării incorecte a informațiilor obligatorii prevăzute de dreptul Uniunii, pare îndoielnic că durata și alte împrejurări pot fi luate în considerare în aprecierea globală a elementelor care pledează în favoarea și împotriva unei decăderi, atunci când, în perioada relevantă pentru decădere și în momentul în care împrejurările relevante s-au produs, consumatorul nu știa și nici nu trebuia să fi știut că dreptul său de retragere era menținut.
- 15 Instanța de trimitere consideră că a patra întrebare literele a) și b) este pertinentă pentru soluționarea litigiului, întrucât, în cazul unui răspuns afirmativ la una dintre ele, este probabil că pârâtele în cauză nu se pot prevala în mod util de decăderea reclamanților în cauză din dreptul lor de retragere.
- 16 În ceea ce privește întrebarea a cincea literele a) și b) referitoare la exercitarea abuzivă a dreptului de retragere, instanța de trimitere arată că, în această privință, jurisprudența și doctrina sunt, de asemenea, divergente. Și în acest caz, instanța de trimitere consideră important să se stabilească principiile juridice aplicabile, conform dreptului Uniunii, excepției întemeiate pe exercitarea abuzivă a dreptului de retragere prevăzut la articolul 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48.
- 17 Se ridică problema dacă, în cazul furnizării incorecte a informațiilor obligatorii prevăzute la articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48, invocarea excepției întemeiate pe abuzul de drept nu poate fi *a priori* avută în vedere, întrucât, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, titularul obligației nu poate în mod valabil să invoce motive de securitate juridică pentru a remedia o situație cauzată de propria neîndeplinire a obligației de a se conforma cerinței, care rezultă din dreptul Uniunii, de informare a titularului dreptului cu privire la dreptul acestuia de a rezilia contractul sau de a se retrage din contract (Hotărârea din 19 decembrie 2013, Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, punctul 30).
- 18 Chiar dacă s-ar admite, în principiu, excepția întemeiată pe abuzul de drept în cazul furnizării incorecte a informațiilor obligatorii prevăzute de dreptul Uniunii, se ridică totuși problema în ce măsură durata și alte împrejurări pot fi luate în considerare în aprecierea globală a elementelor care pledează în favoarea și împotriva unui abuz de drept. Este posibil că aceste împrejurări nu pot fi luate în considerare decât atunci când consumatorul știa sau ar fi trebuit să știe, în perioada relevantă, că dreptul său de retragere era menținut.

- 19 Instanța de trimitere consideră că întrebarea a cincea literele a) și b) este pertinentă pentru soluționarea litigiului, întrucât, în cazul unui răspuns afirmativ la una dintre ele, este probabil că pârâtele în cauză nu se pot prevala în mod util de exercitarea abuzivă de către reclamanții în cauză a dreptului lor de retragere.

DOCUMENT DE LUCRU